

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל



כי תבוא - תש"ס - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל



השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל



פרשת השבוע : כי תבוא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תש"ס.

שופר בשבת ומנהגי תקיעות

ביאת הארץ

מתנה של הקב"ה לא נותנים לאחרים! התורה אומרת בתחילת הפרשה "והיה כי תבא אל הארץ אשר ה' אלוקיך נותן לך נחלה וירישתה וישבת בה" דברים כא, א. כותב על זה בעל אור החיים הקדוש ד"ה והיה : "אמר והיה לשון שמחה להעיר שאין לשמוח אלא בשיבת הארץ ע"ד אומרם אז ימלא שחוק פינו וגו'" - התורה מגלה לנו שהביאה לארץ היא שמחה רבה. ושמחה זו פורצת ביודענו שהארץ הזו היא מתנה שהקב"ה נתן לנו ובודאי שערכה חשוב עד אין תכלית ויש בה כל המעלות שעם ישראל זקוק להם לשבת בה בנחת. וידע העם שלא בכוחי ועוצם ידי כבשנו את הארץ. ושמו תאמר מאחר וקבלנו אותה מתנה אי"כ היא רכוש פרטי שאפשר לתיתו לאחרים, ע"ז התורה מדגישה שמעלתה של מתנה זו היא כאשר "וירשתה וישבת בה" ולא יוכל לתתה לאחרים. וכן צריך להוריש ולגרש את אויבי השם מהארץ, אע"פ שיש לך ארץ רחבה "וישבת בה" - לדעת שישבה בארץ היא מצווה גדולה "כמו שמצינו כמה הפליגו חז"ל במצוות ישיבת הארץ".

"המקום הזה" - זה ביהמ"ק בוידוי שאומרים על הביכורים התורה אומרת: "וענית ואמרת ויביאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש" שם ט'. וכותב רש"י: "אל המקום הזה - זה בית המקדש. ויתן לנו את הארץ כמשמעו" - ארץ ישראל.

מזכיר בתחילה שהקב"ה הביא אותנו ל"מקום הזה" - לבית המקדש, ורק אח"כ מזכיר "ויתן לנו את הארץ הזאת". ולכאורה הסדר כאן הפוך, לפי שכשיצאנו ממצרים באנו לארץ הזאת ואח"כ לביהמ"ק, וכמו שמצינו בתחנוניו של משה להכנס לארץ אמר: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הזה והלבנון" דברים ג, כה. וכתב רש"י: "ההר הטוב" - זו ירושלים, "והלבנון" - זה ביהמ"ק והנה מצינו לתרגום יונתן בן עוזיאל שכותב שכשהיו בני ישראל במצרים, ורצו לשחוט את קרבן פסח הראשון במצרים, לקח אותם הקב"ה על כנפי נשרים והביא אותם למקום של ביהמ"ק ושם שחטו את הפסח והחזירם למקומם. לפי זה יפה הקדים, "ויביאנו" קודם לביהמ"ק על כנפי נשרים, ואח"כ ויוציאנו ממצרים ונכנסנו אחרי מ' שנה לארץ ישראל, אבל לפי הפשט צריך עוד ביאור עיין תרגום יוב"ע שמות פרק י"ט פסוק ד'.

תכלית הכניסה לארץ - קדושת ביהמ"ק כשהיה בית המקדש

קיים, היו בו ניסים ונפלאות גדולים שהיו משפיעים על העומדים שם קדושה מיוחדת בראותם אותם הדברים. היה עמוד עשן של ענן הקטורת עולה כעמוד ושום רוח שבעולם לא הזיזה אותו, וכשהיה גשם סוחף וברד לא נכבתה אש המזבח, גם בימות החמה כאשר נעדר איורור או מיזוג כמו היום, לא נראה זבוב בבית המטבחים למרות הדם הרב שבאופן טבעי מושך אותם. ולא הפילה אשה מריח בשר הקדש, ועוד כהנה וכהנה.

וכשהיו עומדים ורואים עבודת הכהנים בחשק ובמרץ בתוך מקום מקודש ומיוחד, זה היה מכניס קדושה ויראת שמים כמו שכתוב בהבאת מעשר שני לירושלים. "למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך" דברים י"ד, כ"ג. גם בשמחת בית השואבה חוץ מהפשט שנקראת כך משום שאיבת המים, יש גם עניין של שאיבת קדושה. וכדברי הירושלמי המובא בתוס' ב"ב כשהיו רואים כהנים בעבודתם ולווים בדוכנם וישראל במעמדם וכולם עוסקים בקדושה, היתה נכנסת בהם אהבת התורה ויראת שמים.

כל מטרת האדם בעולם היא להתקדש ולשאוף קדושה ולהתעלות בה. וא"כ מובן שכשמתוודים ואומרים שהקב"ה נתן לנו את הארץ מן הראוי להזכיר קודם את ביהמ"ק שזה כל התכלית של נתינת הארץ, ונתינת הארץ הינה אמצעי בלבד למען המטרה שהיא ביהמ"ק.

ראש גם לאריות בברכות שהתורה מברכת אם נשמע בקול ה', כתוב: "ונתנך ה' לראש ולא לזנב" שם כה, יג ממה שכתוב לראש איני יודע שלא לזנב? וכן בראש השנה מברכים 'שנהיה לראש ולא לזנב' מה ענין הכפילות הרי אם עומדים בראש זה לא זנב? ניתן להסביר זאת ע"פ מה שנאמר בפרקי אבות: "הוה זנב לאריות ואל תהא ראש לשועלים". ועל זה אנחנו מברכים ברי"ה להיות לראש גם לאריות ולא זנב להם. יש המפרשים זאת על דרך המוסר: שאם אדם מקיים מצוות ומתנהג בקדושה אזי הזנב הולך אחרי הראש, שעל ידי זה יוכל להיות לראש ולמנהיג וכל העולם יפחדו ממנו "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". בזכות קיום המצוות ואמונה בה' יתן ה' לו חן וחסד ויוכל להנהיג אחרים, אפי' אומות העולם, ולא הוא יהא כזנב ונגרר אחריהם.

תקיעה בשבת בזמן הזה

נקווה בע"ה שהמשיח יבא במהרה ונקדש את החודש ע"י בי"ד, ואם הוא לא יבא עד ר"ה, אזי לפי החשבון יחול ר"ה בשבת וביום ראשון.

המשנה במסכת ר"ה אומרת כ"ט ע"ב: "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה". ונחלקו הראשונים בזה.

רש"י כותב: "אבל לא במדינה - לא בירושלים ולא בגבולין", לדעת רש"י כל עוד היו בביהמ"ק היו תוקעין בביהמ"ק בלבד, וכשגלו סנהדרין מ' שנה קודם שחרב הבית היו תוקעים בירושלים עיין ריטב"א שם על הש"ס, וכשחרב בימ"ק וחרבה



קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל



כי תבוא - תש"ס - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל



איסור דרבנן. הגמרא בר"ה כ"ט ע"ב מביאה טעם לזה שאין היום תקיעות בשבת. "אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא: כתוב אחד אומר 'שבתון זכרון תרועה', וכתוב אחד אומר 'יום תרועה יהיה לכם!' לא קשיא, כאן ביו"ט שחל להיות בשבת, כאן ביו"ט שחל להיות ביום חול".

כלומר התורה עצמה כותבת שיש מצב שיהיה רק 'זכרון תרועה' ולא יתקעו אם ר"ה חל להיות בשבת, וזה איסור דאורייתא. ופירש רש"י שם: "מקראות של תרועה יאמרו" בשבת וביום חול יום תרועה שיתקעו ממש.

שואל רבא על זה: אי"כ איך היו תוקעים במקדש? וכן בירושלים וביבנה, ובאיכא בי"ד סמוכים איך תוקעים בשבת? ועוד תקיעת שופר היא חכמה ולא מלאכה וכיצד יעלה על הדעת שיהא אסור מהתורה? אלא אמר רבא: שזה איסור דרבנן שחששו שמא ילך ללמוד את חכמת התקיעה אצל חכם, ויטלטל את השופר ד' אמות ברה"ר, וכמו כן חששו בלולב ובמגילה שלא לנענע או לקרא בשבת שמא יטלטל ד' אמות ברה"ר.

ומכאן נוכל ללמוד עד כמה חזקו ועמדו חכמים על משמרת השבת, ועם כל מעלת השופר שמהפך מידת הדין לרחמים, ומזכיר עקידת יצחק אבינו ויעלה אלוקים בתרועה' אעפ"כ חששו חכמים שאולי יהיה מי שהוא שישכח ויעביר ד"א ברה"ר בשבת, ורק בגלל אותו אחד בטלו מצות שופר בשבת לדורות.

איסור דאורייתא. הירושלמי לומד שאיסור תקיעות בשבת הוא מדאורייתא פרק רביעי הלכה א'. ושם הוא כותב, שהיו יושבים ומקשים אם איסורו איסור תורה גם במקדש, או שאין איסורו איסור תורה וגם במדינה לא ידחה, ועבר שם רב כהנא שהיה גברא רבה ושאלו אותו, ואמר להם: שהאיסור הוא מדאורייתא והוא נלמד מהפסוק "זכרון תרועה" - כשחל ר"ה בשבת רק מזכירים ולא תוקעים. אמר להם רב זעירא לחבריו לעלות ולשמוע מדרשתו של רבי לוי שאמר: מה שלא דוחים שבת במקדש ותוקעים אע"פ שהתורה אומרת "זכרון תרועה" זה משום שכתוב בפסוק "יום תרועה והקרבתם" במדבר כט - מכאן שבמקום שמקריבים הוא לעולם יום תרועה.

'בעל הטורים' כותב רמז מהתורה שבשבת אין תוקעים בשופר שכתוב ויקרא כ"ג פסוק כ"ד: "דבר אל בני ישראל לאמור בחדש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קדש" היינו, פירוש הפסוק כך הוא: אם בחדש השביעי באחד בחודש יהיה יום שבתון, היינו יום שבת אז זכרון תרועה מקרא קדש בלבד אבל לא תוקעים ולא מריעים, ורק במקדש "תקעו שופר בציון" יואל ב', א' - ר"ת שבת שבשבת תוקעים במקדש וירושלים. אבל להלכה אין הדבר כן ואין זה איסור דאורייתא אלא מדרבנן.

מילה דוחה שבת

התוספות במס' מגילה דף ד' ע"ב ד"ה 'ויעבירנה' בתרא

ירושלים היו תוקעים ביבנה שם היו הסנהדרין לדעת ר"א היו שבעים ואחד מוסמכים, ולדעת חכמים עשרים ושלושה. הרמב"ם בפרוש המשניות כותב: שמקדש נקרא ירושלים. וא"כ היו תוקעים בביהמ"ק ובירושלים. וכן פסק בפ"ב מהלכות שופר הלכה ח': "אבל בזמן שהיה המקדש קיים והיה בי"ד הגדול בירושלים בכל תוקעין בשבת בירושלים כל זמן שבי"ד יושבים, ולא אנשי ירושלים בלבד אלא כל עיר שהיתה בתוך תחום ירושלים" - משמע מהרמב"ם שבזמן ביהמ"ק היו תוקעים לא רק בביהמ"ק אלא גם בירושלים ובכל עיר שהיתה בתחומה ורואה אותה ושומעים ממנה קול תקיעות ירושלים ויכולים לבא בה. וכשחרב ביהמ"ק היו תוקעים בשבת במקום שיש בי"ד קבוע וסמוך בארץ ישראל - אבל בלי בי"ד מוסמך גם רש"י מודה שאין תקיעה בשבת בזמן הזה.

הרי"ף דעתו לא כן, אלא הוא סובר שגם בזמן הזה שאין בי"ד סמוכים יכולים לתקוע בפני כל בי"ד של אקראי. בהלכות הוא הביא בדף ח' בדפי הרי"ף את דברי רב הונא ורבי שתוקעים בפני בי"ד דוקא, ובזמן בי"ד - כלומר ו' שעות שבי"ד יושבים וצריך בי"ד חשוב.

והרי"ן מבאר ד"ה ונראה שהרי"ף כתב מימרות אלו אע"פ שהיום אין לנו בי"ד מוסמכים לומר שהוא סובר שלא צריכים בי"ד סמוך אלא יכולים לתקוע בפני כל בי"ד אקראי והם ג' אנשים. וכותב הרי"ן: "ועל זה היה סמוך לעשות מעשה בדבר שהיו תוקעים בבי"ד שלו בר"ה שחל להיות בשבת".

וכתב על זה הריטב"א: "ולא מצינו מי שינהוג כמותו בשום מקום מישראל" ריטב"א שם בסוף ד"ה א"ר אליעזר

ובימינו דעת הרמב"ם והשו"ע שאין תקיעה בשבת מכיון שאין ביהמ"ק ואין בי"ד סמוכים. בשנת תרס"ה - תרס"ו חל ר"ה בשבת שנה אחר שנה. והיה בעל 'לב העברי' בירושלים רוצה לתקוע בשופר, לקח את הבי"ד הספרדי שישב בביכ"נ של רבן יוחנן בן זכאי, ולקח את הבי"ד האשכנזי שישב בחורבת רבי יהודה החסיד ורצה לתקוע בפניהם בשבת, וכדעת הרי"ף. ולבסוף לא עלתה בידו שהיו הפרעות, ואמנם יש שמועות שאכן תקע ובואו רבנים ושמעו מבחוץ התקיעות.

והאמת שהרי"ף יכול היה לסמוך ולעשות מעשה בבי"ד שלו ולתקוע בשבת שהיה ענק בדורו, ואפי' הרמב"ם שהיה יכול לחלוק על כל הראשונים היה נזהר מאד מלחלוק על הרי"ף. וגם הראב"ד בהשגותיו שהיה חריף בלשונו מאד נגד הרמב"ם, כשהיה משיג על הרי"ף היה מתבטא ביראת כבוד גדול והיה אומר: אין אני מקשה עליו אלא אני לא מבין אותו מקוצר שכלי ועיני הם כהות בפני דבריו של הרי"ף כמו הרואה את השמש בצהרי היום, - אבל אנו בתראי, מי יכול להשוות עצמו לבי"ד של הרי"ף ולעשות מעשה? ולכן לא יכולים לתקוע בשבת כסברת הרי"ף, אלא עושים כפסק רמב"ם ושו"ע.

טעם שלא תוקעים בשבת



קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל



כי תבוא - תש"ס - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל



ונראה לי שבשישנו כלל: אין בידי יכול לבטל את דברי בידי חברו אלא איך גדול ממנו בחכמה ובמניין - וכיון שכך גזרו בזמנם בידי גדול וחשוב בזמן תנאים ואמוראים אין אנו עומדים מעל דרגתם לבטל דבריהם.

ועוד שבזמנו של החפץ חיים לא היה רה"ר בעולם, אבל בימינו יש בארצות גדולות רחובות שיש בהם סי' ריבוא וטי"ז אמה, וגם בארץ יש כבישים שעוברים בהם מאות אלפים כל יום ורוחבם רב, ויש בהם סי' ריבוא וטי"ז אמה, וחכמים ראו מראש מה שעתיד להיות.

והתוסי' בעירובין דף ו' ע"א ד"ה כיצד אומרים: שלא צריך דוקא סי' ריבוא אנשים גדולים ויהודים אלא אפשר לצרף קטנים ונשים וגויים, אלא מהכל, ועוד יש מאחרונים שמחשיבים את מספר האנשים כפי שיש מקום ברכב אע"פ שאין בו את כל הנוסעים בפועל.

מה נקרא רה"ר? - הסבר המחלוקת בדעת השו"ע

מרת בס"י שמ"ה סעי' ז' כותב: "איזהו רה"ר? רחובות ושווקים הרחבים ט"ז אמות וכו', אם מפולשים משער לשער הוי רה"ר. וי"א שכל שאין סי' ריבוא עוברים בו בכל יום אינו רה"ר". וכתב המש"ב שאותו י"א לומד מדגלי המדבר שהיו בהם סי' ריבוא.

ומשמע שסתם מרת"ן שסגי בט"ז אמה, ואם כן יש היום דין רשות הרבים ולא מועיל עירוב שעושים היום שפרוץ מרובה לגבי טלטול צריכים להחמיר שלא לטלטל בשבת כי זה רה"ר דאורייתא.

אומנם בס"י ש"ג סעי' י"ח כתב השו"ע: "כל שאסרו חכמים לצאת בו לרה"ר אסור לצאת בו לחצר שאינה מעורבת שלא עשו בה עירובי חצרות חוץ מכבול, ופאה נוכרית דהיינו קליעת שיער" לא פאה נוכרית של היום, אלא היה לה שיער מדולדל והיא מכניסה עוד שיער כדי שתראה בעלת שיער גדול זה התירו כדי שתראה נאה כלפי בעלה. ויש אומרים: "שכל שאסור לצאת בו לרה"ר אפילו להתקשט בו בבית אסור וכ"ש לצאת בו לחצר המעורבת".

ויש אומרים שהכל מותר לחצר המעורבת. וי"א אפי' לחצר שלא מעורבת.

"והאידינא, נשי דידן נהגו לצאת בכל התכשיטין. ויש אומרים: שמדינא אסור אלא שכיון שלא ישמעו לנו ומוטב שיהיו שוגגות ולא יהיו מזידות - ויש שלמדו עליהם זכות שהן נוהגות כן על פי סברא אחרונה שכתבתי, שלא אסרו לצאת בתכשיטים לחצר שאינה מעורבת. והשתא לית לנו רה"ר גמור והוה ליה כל רה"ר שלנו כרמלית ודינו כחצר שאינה מעורבת ומותר" עיין כה"ח ס"ק פ"ט.

אי"כ ישנם שלש סיבות: א. שלא ישמעו בקולנו. ב. יש להם דין חצר המעורבת ואפי' לא מעורבת. ג. אין לנו דין של רה"ר היום.

המג"א והט"ז אומרים: הנה כתוב בשו"ע שאין לנו דין רה"ר מכאן הוכחה שהשו"ע חזר בו ממה שכתב בס"י שמ"ה

שואלים: איך מלים בשבת הרי מטלטל כלים או חשש לטלטול הילד, ושמא יעבירונו ד"א ברה"ר?

ומתמצים: שאני מילה שנכרתו עליה י"ג בריתות- שמעלתה כ"כ חשובה שלא דוחה שבת. ועוד תירוץ: שבמילה רק האב חייב ולא כל הקהל, וא"כ לכשיראו שמטלטל ברה"ר יזכירו לו, אבל ברה"ר שהכל חייבים בשופר לא יעלה בדעתנו להעיר לו, שזה חובת היום לכולם.

הרת"ן מתרץ: שאנחנו ברה"ר דוחים, ובשבת לא תוקעים כי אין אנו בקיאים בקביעות החודש ושמא היום השני הוא המועד, אבל במילה שאין בזה שום ספיקות ובודאי שבימו צריכים למול בלי דחיות כי זה לא קבוע ליום החודש אלא ליום השבוע.

מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה

בספר יתורה לשמה' תל"ו שואל: איך מבטלים מצווה כ"כ חשובה ונחוצה בגלל ספק שמא אדם ישכח ויטלטל, ומאריך לתרץ ולבאר עניין זה.

כתב ג"ע בעל הבא"ח בספרו שני אליהו א' על הפסוק: "ליראי השם ולחושבי שמו" מי שחושב לעשות מצווה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. הקב"ה מחשיב לנו את קיום מצוות התקיעות כאילו תקענו.

ואפשר להוסיף שכאשר אני מוכן לתקוע בשופר ואנחנו נצטוונו לשמוע בקול חכמים ובקולו של הקב"ה שציוונו לשמוע בקולם "ככל אשר יורוך", והם ציוו שלא נתקע בשבת. עצם השמיעה היא מצווה וברור שהקב"ה יצרף לנו מחשבה למעשה.

ולפי זה כתב הבא"ח בספרו לשון חכמים ח"א סי' י"ד יהי רצון ארוך שטוב לאומרו ביום שבת לפני מוסף, ואם אין לו זמן יאמר את זה אחרי מוסף.

האם כיום יש רה"ר?

המש"ב בס"י ש"ג בבה"ל ד"ה והשתא נשאר בצ"ע מדוע בימינו לא תוקעים בשופר בשבת, הלא כל החשש שמא יעבירונו ד"א ברה"ר, אבל בימינו אין רה"ר ולא שייך חשש זה רה"ר הוא מקום רחב ט"ז אמה, ועוברים בו בכל יום סי' ריבוא בני"א - לפי סברא אחת, ועל הסברא הזו הוא מקשה, ועיין שקדמו לו בשו"ת בשמים ראש סי' שני"ט, ושו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קפ"ח.

ועוד כותב בבה"ל סי' שמ"ה ד"ה שאין "דידוע שגזרו חז"ל לענין תקיעת שופר בשבת וביטלו עשה דאורייתא לכלל ישראל כדי שלא יבא לידי חילול שבת וכו' והוא דבר שאין מצוי כלל וכלל כי אם איזה עיר יחידה בעולם" - כלומר שבימינו לא מצוי רה"ר ולא נשאר מקום לחשש שמא יעבירונו ד"א ברה"ר. בשלמא למ"ד שמספיק דין רה"ר רק אם רחב ט"ז אמה יש מציאות הרבה של רה"ר. אבל למ"ד שצריך גם ששים ריבוא למה גזרו,



קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל



כי תבוא - תש"ס - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל



הבגד. אבל לעשות חגורה ממפתח עם שני חורים שהמפתח יהיה חוליה, מותר. סיכומו של דבר, הקושיה של המש"ב למה אסור לתקוע בשופר בזמן הזה ירדה כי יש רה"ר, והפשט הוא שעתיד להיות במקומות אחרים רה"ר.

המקור לתרועה

יש במסכת ר"ה דבר שקשה להבינו, שואלת הגמרא דף ל"ג ע"ב: "מהי תרועה"? והיא עונה: יבבה, כי כן מתרגם המתרגם. וכתוב באימיה דסיסרא "בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא". לא מצאו ללמוד אלא רק ממנה? רבנו חננאל מביא בסוף המסכת דף ל"ה משם הירושלמי כמה דברים מיוחדים. ראשית הוא אומר שצריך לתקוע שלושים קולות בישיבה, ושלושים קולות בעמידה. ואח"כ הוא כותב: ויש מחמירים ותוקעים, שלושים מיושב ועוד שלושים בתפילת לחש, ועוד שלושים על הסדר. ואח"כ מביא משם הירושלמי: מאה פעיות פעתה אימיה דסיסרא, ואילין עשר כשגומרים כל התפילה. קל תקועייה דיחידאה מתבעי למהוי עשרה, תשר"ת, תש"ת, תר"ת והן מאה, ע"כ תוכן דבריו.

ובתוס' שם בדף ל"ג ד"ה שיעור כתבו: ועכשיו נהגו לתקוע שלושים בישיבה, ולמלכויות תשר"ת ולזכרונות תש"ת ולשופרות תר"ת. ואח"כ הוסיפו וכתבו: למעשה היו צריכים לתקוע למלכויות תשר"ת ולזכרונות וכן לשופרות, או לאחר התפילה לתקוע "כולהו". ואח"כ הביאו מערוך על מאה תקיעות כמו שאמר ר' חננאל הנ"ל. ור"ת לא ניחא ליה מנהג הראשון שכתבו התוס' ואמר וכן הנהיג במקומו לתקוע למלכויות תשר"ת וכן לזכרונות ולשופרות.

ועיין לרמ"א בסי' תקצ"ב סעי' א' שכתב שכן נוהגים, ועיין שם במש"ב ס"ק ג' ד', וכה"ח ס"ק א' ד' ה' שהסבירו הטעם והביאו סדר רב עמרם וכו' שכתב "דבסוף מריע תרועה אחת בלא תקיעה" - כמנהג הספרדים כדי להשלים 101 קולות.

ראיתי באחד הספרים רמז נאה, כתוב בישיבה הנביא מ"א, כ"ד: "הן אתם מאין ופעלכם מאפעה" מסביר רש"י: "אתם מאין" - אתם כלום, אבל אתם מטעים את האנשים ומרימים את קולכם וצועקים והכל הבל וריק. אומר המצודות: "פעלכם מאפעה" - כמו הנחש שהוא דוקר והורג, גם אתם רק יכולים להזיק. אומר המלבי"ם: הכומרים פועים וצועקים הכל הבל וריק.

אמר אחד המפרשים: "הן אתם מאין ופעלכם מאפעה" - מאין גימ' 101, אם אתם תתקעו מאה ואחד פעמים, תבטלו את "פעלכם מאפעה" - את הבכיות של אפעה שפעתה אם סיסרא.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

שמספיק שיהיה ט"ז אמה. אומר הברכי יוסף: אין מכאן הוכחה שחזר בו השו"ע מכיון "שנהגו" וסומכים על המ"ד, אבל אין זה אומר שסומכים עליהם, ומרן הסכים, אלא הסביר את המנהג על מה שמכונה "סי' שמ"ה ס"ק ב'".

אומר הרמ"א: יש עוד טעם להתיר "דעכשיו שכיחי הרבה תכשיטין ויוצאים בהם גם בחול וליכא למיחש דמשלפא ומיחוי" - היום יש לנשים הרבה תכשיטים והן לא מראות את זה. אומנם בב"י כתב שהנשים טבעם להראות ולשאול אשה את רעותה בכמה כסף קנתה תכשיטיה ועיין כה"ח שם ס"ק פ"ט.

המחלוקת הזו היא מחלוקת ראשונים והפשט של מרן הוא כ"ברכי יוסף" להחמיר בדבר הזה, ואם יש ט"ז אמה מספיק לנו, ורמ"א לא חלק על זה. והמשנה ברורה כותב: וע"כ יש להחמיר בדבר הזה.

ובשו"ע של ר' זלמן אמר: הביא את המחלוקת ואמר מכיון שאנשים לא יכולים נוהגים להקל, אבל מי שמחמיר תבא עליו הברכה. הוא מסכים עם הסברא שיש להחמיר. רוב הפוסקים מבינים שדעת השו"ע כסתם היינו להחמיר ולפסוק שאם יש רוחב של ט"ז אמה זה נקרא רה"ר ואין צורך בשישים ריבוא.

אדם הרוצה להחמיר על עצמו שלא לטלטל בשבת לא יאמר 'אינו מטלטל' שאז אפי' אבק ברגליו נקרא טלטול ויענש ע"ז. וכן אם שכח מטפחת בכיסו או מסייע לאשתו עם העגלה וכדו' מהדברים המצויים מאד, אלא יאמר בלי נדר 'אני מחמיר על עצמי'.

ועיין בביאור להלכה סיי' שמ"ה ד"ה שאין שהאריך להביא פוסקים המקילים והביא אח"כ הרבה פוסקים ראשונים ואחרונים שסוברים כסתם של השו"ע שאין צורך בסי' ריבוא - ועיין שם במג"א ס"ק ז' וט"ז ס"ק ו' ובמג"א סיי' י"ג ס"ק ו' ושם בט"ז ס"ק ד'. וכן סברת המש"ב בדברי השו"ע בסימן שמ"ה סעי' ז' בס"ק כ"ג וכה"ח שם ס"ק לז', לח', ובשו"ע ש"ג סעי' י"ח, וכה"ח שם ס"ק ח"פ ומש"ב שם ס"ק ס"ב, ובברכי יוסף סיי' שמ"ה ס"ק ב', וארץ החיים עמוד ס"א מה שדברו בזה ורוב המפרשים מסכימים שדעת השו"ע להחמיר, אולם דעת ערך השולחן הספרדי רוצה לומר שאע"פ שבדרך כלל אנו פוסקים בדעת השו"ע סתם ויש הלכה כסתם, כאן יוצא מן הכלל שפוסקים כדעת יש אומרים - עיין ערך השולחן או"ח סיי' ש"ג ס"ק ד', ובסימן שמ"ה ס"ק ב'.

טלטול בשבת בחו"ל

בחו"ל אין להם להקל מכיון ששם יש רה"ר דאורייתא, שעוברים ס' ריבוא וכל הקולות הנ"ל אינם שם. וע"כ אשה או איש שנוסעים לחו"ל צריכים לדעת שישנם דברים שאסור לטלטל. במטפחת הבא"ח היקל לוקח אותה עם סיכה סגורה או תופר אותה עם המעיל. אבל מפתח א"א לקושרו עם חוט למעיל, או עם סיכה סגורה למעיל, מפני שזה לא מתבטל כלפי

